

משרד החינוך
אגף בכיר
יישום חוק החינוך המיוחד
הכלה והשתלבות

המלצה לתהליך קליטת ילדים עם מענים ייחודיים בגן הילדים

תפיסת ההכלה במדינת ישראל מתייחסת לקידום ההוגנות והשוויון בזכויות לכלל הילדים. היא חותרת להשתתפות שווה ופעילה של כל ילד וילדה בחברה ולפתיחת אפשרות ללומדים עם צרכים ייחודיים, כמו גם לכלל הלומדים, להמשיך ללמוד, להתקדם ולהתפתח בקרב קהילתם.

גני הילדים נערכים מדי שנה בשנה לקליטתם של ילדים חדשים. כל ילד/ה הוא עולם ומלואו, לכל ילד/ה צרכים, מאוויים, משאלות ותקוות להצלחה, להתקדם, לרכוש חברים ולהרגיש שייך/ת. במציאות הנוכחית, בה שגרות הלמידה משתנות, יש להתייחס לכלל המענים במסגרת הגן, ובעת חירום שמירה על רצף חינוכי, רגשי, חברתי והמשך הפעלת תכניות מותאמות.

חלק מהילדים החדשים זקוקים למענים מותאמים כדי להיקלט באופן מיטבי. קרוב לוודאי שטרם כניסתו של ילד או ילדה הזקוקים למענה ייחודי למסגרת החינוכית, יתעוררו שאלות בקרב חברי הצוות החינוכי:

- כיצד עלינו להיערך לקראת תהליך הקליטה?
- מהו התהליך המיטבי המאפשר לילד/ה ולהוריו/ה להיקלט במסגרת החדשה ולחוש שייכים?
- אילו חסמים עלולים להפריע להשתלבות המלאה, וכיצד ניתן לפעול להסרתם?
- מה נדרש מאתנו כצוות? מה נדרש מהגננת?
- מה עלינו לעשות כדי לקדם את הילד/ה מבחינה לימודית, חברתית ורגשית?
- אילו משאבים ומענים ייחודיים יוכלו לסייע לקליטה מיטבית של הילד/ה?
- אילו מענים, הכשרות, הדרכות ותמיכות נדרשים לצוות החינוכי, בכדי לקלוט ילד/ה עם צרכים ייחודיים?
- אילו התאמות של דרכי הוראה ולמידה נדרשות לילד/ה בתרחישים המשתנים בשגרה ובחירום?

להיערכות הצוות החינוכי חשיבות מכרעת בתהליך הקליטה. המחשבות, התחושות והרגשות המתעוררים משפיעים על אופן קליטתו של הילד/ה אלו עשויים להשפיע על התנהגות הכלל. לעיתים נדרשת תמיכה רגשית, יעוץ, ידע וכלים שיסייעו בהפחתת חששות ובפיתוח תחושת המסוגלות של הצוות.

משרד החינוך
אגף בכיר
יישום חוק החינוך המיוחד
הכלה והשתלבות

גננת יקרה,

לפנייך כלי מומלץ, שיוכל לסייע בידך להיערך לקליטת ילד/ה הזקוקים למענים ייחודיים.
להלן שלבי התהליך:

טרומ קליטה - היערכות והכנה

שלב א - זיהוי וגיוס מעגל השותפים לתהליך הקליטה

היכרות מעמיקה ואינטראקציה חיובית עם הילד/ה ומשפחתו/ה, הינם מימד קריטי באפקטיביות קליטת הילד/ה והכלתו/ה. ההיכרות ושיתוף הפעולה מבטיחים שתכניות חינוכיות ושירותי סיוע שיינתנו לילד/ה יקדמו את למידתו/ה ורווחתו/ה. שיתוף פעולה אפקטיבי יסייע לחלוקת מומחיות ולגיבוש תפיסות אודות הילד/ה בין כלל השותפים לקידומו/ה.

משרד החינוך
אגף בכיר
יישום חוק החינוך המיוחד
הכלה והשתלבות

שלב ב - גיבוש מדיניות בגן הילדים

הגנת נדרשת לערוך חשיבה עם צוות הגן, טרם כניסת ילדים הזקוקים למענים ייחודיים ולגבש מדיניות המתבססת על החזון, התרבות הגנית, מאפייני אוכלוסיית באי הגן, משאביו וכדומה.

בעת גיבוש המדיניות מומלץ להתייחס לנקודות הבאות:

- קבלת החלטות לגבי האופן בו בוחרת מנהלת הגן לנקוט:
 - ✓ מתווה מפגשי ההיכרות (מטרת המפגש אישי/קבוצתי, מפגש במגוון אמצעים פנים מול פנים/מפגשים מקוונים/אחר) והרכב המוזמנים (הילד/ה, הורי הילד/ה, הילד והוריו, צירוף גורמים נוספים וכדומה).
 - ✓ הרכב המשתתפים מקרב הצוות החינוכי במפגש הראשון ובמפגשים שלאחריו.
 - ✓ קבלת/ אי קבלת מידע קודם אודות הילד/ה באישור ההורים (מהמסגרת החינוכית הקודמת, מגורם טיפולי, מסמכים קבילים/רפואיים). * מותנה בקבלת ויתור סודיות מההורים
 - ✓ ביקורים מקדימים של הילד/ה והוריו/ה בגן הילדים.
- דרכי מיפוי הידע ולמידת מאפייני המוגבלות (מומחי תחום, מקורות מידע ועוד).
- דרכי הכנת הצוות החינוכי (פיתוח מקצועי, הדרכה וכדומה).
- דרכי ההיערכות ברמת קהילת הגן.

שלב ג - היערכות ברמת המוסד החינוכי

בסיום תהליך גיבוש תפיסת העולם של מנהלת הגן וצוותה וקבלת ההחלטות לקראת קליטתם

של ילדים הזקוקים למענים ייחודיים מומלץ להתייחס ולדון בנקודות הבאות :

- הנגשה ונגישות ללמידה בשגרה ובחירום.
- היועצות עם גורמי מקצוע בקהילה.
- יצירת שגרות וסדירויות עם הצוות התומך, תיאום הגדרות תפקידים ומפגשים קבועים.
- מיסוד מרחב שיח פתוח, מקבל, מאפשר ביטוי של עמדות, תחושות ורגשות של הצוות.
- בחינת אפשרות ליצירת קשר חברתי ראשוני עם ילדי הגן עוד בשלבי הקליטה.
- היערכות לשינויים שיאפשרו קליטה מיטבית, לדוגמה: התאמת תכנית הטיולים של הגן, הכנת הילדים להרגלי יום-יום חדשים (אם נדרשים), תיווך והכנת הקבוצה החברתית.

משרד החינוך
אגף בכיר
יישום חוק החינוך המיוחד
הכלה והשתלבות

קליטה – "צעדים ראשונים"

"כל ילד הוא עולם ומלואו"

היכרות עם הילד/ה והוריו/ה

להלן הצעה לשלבי תהליך ההיכרות:

- מפגש ראשון יתקיים טרם כניסת הילד/ה למסגרת החינוך. רצוי לקיים את המפגש לפני תחילת שנת הלימודים, במטרה להיערך כיאות.
 - ✓ המפגש יתקיים באווירה נינוחה, פתוחה ומקבלת.
 - ✓ מטרת המפגש הינה היכרות מעמיקה עם עולמו של הילד/ה, זיהוי ואיתור חוזקות והצלחות, קשיים, אתגרים, צרכים ומענים.
 - ✓ במידה והמפגש מתקיים מרחוק יש לוודא כי למשפחה יש אמצעי קצה מתאימים ונגישים.
 - ✓ יש לוודא כי העיתוי שנקבע מתאים ומאפשר שיח נינוח והכרות עם תפקוד הילד/ה בבית, בקהילה ובסביבה כולל במרחב הווירטואלי.
 - ✓ הכרות עם התפיסות והאמונות של ההורים לגבי תפקוד הילד/ה ותפקידם כהורים.
 - ✓ תיאום בין הצוות החינוכי להורים - הגדרת דרכים ליצירת קשר ולשיתופי פעולה, ובכלל זה קשר סייעת-הורים/ קשר סייעת צוות חינוכי (דיווחים וסדירויות שוטפים להעברת מידע כדוגמת מחברת קשר).
- היכרות של ההורים עם הצוות החינוכי והטיפולי שנבחר לעבודה עם הילד/ה.
- הצוות יקיים מפגש עם ההורים לשם קבלת החלטה לגבי אופן ההיכרות של:
 - ✓ הילד/ה עם ילדי הגן.
 - ✓ התייחסות למוגבלות- האם ובאיזו מידה תהיה חשיפה של המוגבלות? האם וכיצד יתקיים שיח עם הצוות המורחב והורי הילדים? זאת בכפוף להסכמת הילד/ה והוריו/ה לחשיפה.
- פגישה אישית של הגננת עם הילד/ה והיכרות עם המסגרת החינוכית.

משרד החינוך
אגף בכיר
יישום חוק החינוך המיוחד
הכלה והשתלבות

עבודת הצוות החינוכי

לגיבוש דרכי עבודת הצוות החינוכי השפעה מהותית על קליטת הילד/ה והכלתו/ה.
להלן הצעה לתהליך היערכות:

- קיום שיח פתוח על עמדות ותפיסות של הצוות החינוכי לגבי תהליך השילוב. ניתן להיעזר ביועצת הגן/פסיכולוגית וכדומה
- הגנת אחראית על הילד/ה ומהווה גורם מתכלל לעבודה איתו.
- הפעלת תכנית לקליטה ולעבודה עם הילד/ה בחודש הראשון:
 - ✓ ישיבת צוות חינוכי העובד עם הילד/ה לשיח אודות הצרכים והמענים הנדרשים. יש לזמן את גורמי המקצוע הרלוונטיים.
 - ✓ תיאום תחומי האחריות בין גורמי המקצוע (גננת, יועצת, פסיכולוגית וכדומה).
 - ✓ מינוי גורם משמעותי שילווה את הילד/ה בעת היעדרות מנהלת הגן.
- שיתוף, ידוע וחלוקת תפקידים של כל הגורמים הרלוונטיים בגן הילדים אודות התכנית והמענים לילד/ה.
- העמקת הידע והמיומנויות בקרב הצוות החינוכי, רכישת ידע וכלים להכלת הילד/ה, להסרת חסמים ולקידומו/ה. ניתן להיעזר בצוות התומך כדוגמת מומחי תחום במתי"א.
- תיאום דרכי תקשורת והעברת מידע חיוני בין חברי הצוות.

משרד החינוך
אגף בכיר
יישום חוק החינוך המיוחד
הכלה והשתלבות

היכרות מעמיקה ומתמשכת

"הילד הזה הוא אני"

ממיפוי לתכנית עבודה

במהלך השנה תועמק ההיכרות עם הילד/ה: צרכים, יכולות, תחומי עניין, מעגלי חברות, שעות פנאי וכדומה.

העמקת ההיכרות תכלול את השלבים הבאים:

- מיפוי מעמיק של צרכי הילד/ה במכלול ההיבטים: רגשי, חברתי, הנגשות וכדומה.
- **תכנית עבודה:**
 - ✓ מיפוי מעמיק על תפקוד הילד/ה וצרכיו/ה בגן, ניתן להיעזר בשאלון "מבטים"/"עוגן".
 - ✓ בניית תכנית עבודה בהתאם לתוצאות המיפוי. התכנית תכלול: מטרות, יעדים, דרכי עבודה ומדדי הצלחה. מומלץ כי בניית התכנית תעשה בשיתוף כלל הצוות החינוכי בגן.
 - ✓ התוכנית תבנה בשיתוף ההורים והצוות החינוכי.
 - ✓ חשיפת התכנית בפני צוות החינוכי לשם גיבוש דפוסי פעולה אחידים.
 - ✓ הערכת התכנית שנבנתה במספר צמתי הערכה במהלך שנת הלימודים.
 - ✓ תיאום בין הצוות החינוכי להורים- הגדרת דרכים ליצירת קשר ולשיתופי פעולה, ובכלל זה קשר גננת-הורים/ קשר סייעת-הורים.
 - ✓ הפעלת תכנית ומנגנונים לקליטה חברתית של הילד/ה.

